Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Huoltovarmuus ruoantuotannossa

Varsinais-Suomen ELY-keskus

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan kuuleminen
22.4.2025

Ruokaketjun huoltovarmuus

- Ruoantuotanto painottuu Etelä- ja Länsi-Suomeen
- Varsinais-Suomen ja Satakunnan alueen tuotanto (v. 2024 tilanne)
  - Viljat: vehnä 44 %, ruis 50 %, ohra 24 %, kaura 28 %
  - Avomaanvihannekset 55 %
  - Jalostavat elintarvikeyritykset 17 % (2023)
- Omavaraisuusaste ruoantuotannossa on lähtökohtaisesti hyvä
  - Leipä- ja siemenviljan varmuusvarastoja
  - Keskittyy suurille toimijoille, jolloin yksittäisen toimijan häiriötilanteella voi olla laajaa vaikutusta ruokaketjuun.
- Ongelmana tuotantopanosten ja laitteiden osalta merkittävä riippuvuus ulkomaisesta tuonnista.

Kotimaisen kalantuotannon merkitys huoltovarmuuden näkökulmasta

- Kriisitilanteessa kotimaisen kalantuotannon merkitys korostuu
- Omavaraisuus on erityisen tärkeää, mikäli globaaleissa toimitusketjuissa esiintyy häiriöitä
- Kaupalliset kalastajat, kalastusalukset ja kalankasvatus on jo rekisteröity, ja ajantasainen tieto toimijoista on saatavilla.
- Pitkän aikavälin ruokaturvan varmistamisessa on tärkeää säilyttää kalakantojen tila elinvoimaisena ja ekosysteemit terveinä
- Kotimaisella kalantuotannolla voidaan vähentää geopoliittisia haittatekijöiden vaikutusta ja parantaa kansallista resilienssiä

Toimenpide-ehdotukset ruoantuotannon huoltovarmuuden parantamiseksi

- Tilannekuvan selvittämistä varten tiedonkeruuta tulisi kehittää
  - Alkutuotantoa ei ole otettu riittävällä tavalla huomioon käynnissä olevissa tilannekuvan selvityshankkeissa.
  - Tilannekuvan selvittämisen roolit ja vastuut ovat epäselvät ja hajautuneet useammalle viranomaiselle
  - Tietojärjestelmiä ei ole kehitetty huoltovarmuuden kannalta oleellisten tietojen hankkimiseen.
    - Viljelijätukihakemuksen yhteydessä voisi olla mahdollista kerätä tietoa myös huoltovarmuuden ja varautumisen tilannekuvaa varten

Toimenpide-ehdotukset jatkuu

- Eri viranomaisten roolia tulisi selkeyttää
  - Keskushallinnolta vahvempi ohjaus
  - Toimintaprosessien tulisi olla valtakunnallisesti ohjattuja ja tämä tulisi ottaa huomioon jo siirryttäessä elinvoimakeskuksiin.

- Huoltovarmuuden kannalta keskeisten toimijoiden tietoisuuden parantaminen
  - Kaikille viljelijöille suunnatun koulutuksen lisäksi oltava kohdennettua koulutusta huoltovarmuuden kannalta merkittäville tiloille ja sen viljelijöille
  - Nyt resursseja ei ohjata kohdennettuihin koulutuksiin.